

HISTORISCHE KRING HUIZEN

Secretariaat: Populierenlaantje 12, 1272 CW Huizen,
tel. 51029

Contactadres Redactie Berichtenblad: Wendy van Noppen,
Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen tel. 53783

H U I Z E R   K R I N G   B E R I C H T E N
4e jaargang nr. 4, oktober 1983

De eerstkomende ledenavond van de Historische Kring op 15 november

Op 15 november staat, zoals in het vorige Berichtenblad al even werd aangestipt, de Huizer dracht centraal, en wel in het bijzonder de sieraden. Op de avond zelf wordt bekend gemaakt wie het oudste Huizer oorijzer bezit. Mocht u de aankondigingen in de kranten gemist hebben en in het bezit zijn van een Huizer oorijzer waarvan u de ouderdom zouwt willen laten vaststellen: wanneer u vóór 15 november a.s. tijdens de verkoopuren (met uitzondering van zaterdag) uw oorijzer meeneemt naar Juwelier Meys op het Oude Raadhuisplein, dan krijgt u gratis een certificaat waarop de ouderdom vermeld staat. Het gaat alleen om Huizer oorijzers, met stiften.

De avond is georganiseerd door de werkgroep Huizer klederdracht die zich verzekerd heeft van de medewerking van Haindruuk van 't Noorderainde en Jaap Bout de Omrooper voor een passende omlijsting met verhalen. Als extra attractie: Huizer kinderspelen.

Voor leden is de toegang gratis, voor niet-leden f 2,50.
Plaats: Groen van Prinsterer Mavo, Bovenweg 3. Tijd: 20.00 uur.

Hebt u de data van de volgende avonden al genoteerd?

Op 19 januari 1984 zal de heer Jaspers van het Goois Natuurreservaat een lezing houden over 'De Gooise natuur bewaard'. Er zal ruime gelegenheid zijn voor het stellen van vragen.

----- Werkgroep Flora en Fauna

Kent u uw eigen omgeving? Leden van de Werkgroep Flora en Fauna starten dit najaar met een serie wandelingen in de omgeving van Huizen. Het worden geen wandelingen in marstempo, maar het is de bedoeling om de tijd te nemen planten, insekten, vogels e.d. te bekijken. De duur van de wandelingen zal 1½ à 2 uur zijn.

Het is het plan om zo veel mogelijk op een vaste dag en tijd af te spreken; in eerste instantie heeft de werkgroep voorgesteld om op woensdagochtenden om 9.00 uur te vertrekken, elke 1e woensdag van de maand.

U bent toch ook van de partij? Mocht de dag niet uitkomen, maar wilt u wel graag meewandelen, laat u dat dan ook even weten aan het secretariaat?

In verband met het te late verschijnen van dit blad om nog op 2 november al te kunnen starten is de eerste keer gesteld op:

→ woensdag 9 november 1983, 9.00 uur vanaf het parkeerterrein aan de IJsselmeerstraat, vlakbij het fietspad langs de kust.

De daaropvolgende wandelingen zijn wel op de 1e woensdag van de maand en wel:

- op 7 december 1983, 9.00 uur vanaf het parkeerterrein van Tennis-park De Kuil aan de Crailoseweg.
- op 4 januari 1984, 9.00 uur vanaf Theehuis De Heidevlinder aan de Crailoseweg, tegenover De Trappenberg.

M E D E D E L I N G van het Bestuur

Sinds enkele maanden heeft de Historische Kring Huizen een postgiro-rekening en sinds enkele weken ook de mogelijkheid van acceptgiro's. Het is de bedoeling om met ingang van volgend jaar (1984 dus) aan onze leden te verzoeken om hun contributie te voldoen via de acceptgiro. Eind december zal bij het Berichtenblad aan alle leden deze acceptgiro toegestuurd worden. Het bewijs van lidmaatschap voor 1984 is dan het tegenstrookje van de acceptgiro, en geldt als toegangs-bewijs voor de ledenavonden.

Wij verzoeken u vriendelijk de contributie van onze kring op deze manier over te willen maken. Onze penningmeester is er u dankbaar voor!

Het gironummer van de Historische Kring Huizen is 1643357 t.n.v. de Penningmeester, Zeeweg 50, Huizen.

Uit de boeken is gebleken, dat enkele leden hun contributie voor 1983 nog niet hadden betaald. Deze leden treffen bij dit Berichtenblad al een acceptgiro aan, met het verzoek of zij na willen gaan of het klopt dat de contributie nog niet was voldaan. Is dat onjuist, wilt u dan even aan het secretariaat opgeven wanneer en hoe u betaald had? Bij voorbaat dank!

N.B.: kent u misschien mensen die wel lid van de Historische Kring hadden willen worden, maar zich nog niet opgegeven hebben? Als men zich op de avond van 15 november a.s. opgeeft als lid en meteen de contributie voldoet, geldt het lidmaatschap voor het hele jaar 1984, maar is bovendien de avond van 15 november 1983 gratis!

Hieronder volgt de vierde brief van de briefwisseling tussen Meutje Aartje aan haar nicht Jannetje in Ermelo in het jaar 1923. Bent u ook zo benieuwd naar de verdere belevenissen van tante en nicht?

Ermelo, 7 april, 1923.

Beste meutje Aartje,

Wat duurden 't toch lang, eer dat ik een brief van jelui kreeg. Ik mar wachten - 't leek wel of t'r gien ainde an kwam.

't Leup hier heêlegaar in de gaten! Iedere keer as de post êkommen was, dan zat ik t'r tussen te scheumen. Totdat meneer van Lookeren d'r arg in kreeg en teugen me zai: " Verwacht je soms een brief, Jannetje? "

Nou, ik verscheut van kleur, dat kan je wel begriipen. Ik mos too wel bekennen dat ik in darp een meutjen had, waar ik wel een briefien van verwachten kon. " Nou, had ie too êzaid, as het zoôveer is, dan krijg je de brief wel, Jannetje! " Too wou die ôk nog weten wat een meutjen was. Ja, weet ie man vuul!

Mar nou eerst êries wat aarst. Je hooven heêl nijt in je rats te zitten over de brieven. Dee kommen allezeleven goôd terecht.

De post loôpt hier of en an en de man is heêl zeker van z'n zaak. Daer kan je rustig op vertrouwen. Trouwes, wat doôt het t'r too. As wij mar een bietjen op de hoôgte van mekaar kunnen blijven.

Zoô hem ik ôk van je verneumen, dat je een paar weken êlieën, an 't tobben wassen. Zou het an 't weer êlegen hemmen? Een mins is teugen het vurjaar welderies een bietjen maiëloôs.

Of zouwen 't soms de jaren kunnen wezen? Zoô jong bin je nou ôk gien meer. Mar ik schruk d'r wel van. Want ik mot je wel bekennen, nou m'n ouwers m'n ontvullen binnen, trek ik vule meer op jou an. 't Bloôd kruipt waar 't nijt gaen kan.

Daerom meutje, nou ik weet dat je nijt goôd êwweest binnen, wul ik je graag een paar daagies kommen helpen. Want nog effen, dan hij je de kachel gien meer noôdig en kan je mot de schoônmaak beginnen.

Of bin je boven al begonnen en hij je het daer soms van te pakken êkregen? Ik weet mar al te goôd hoo jij dan loôpen te haisteren. Neên meutjen, doô mar effen bolletjies an, dan kan ik je mooi kommen helpen.

Al bin je dan mar vast ruig schoôn, dat scheêlt alweer. Dan blijven de klaine akkevietjies vur jou over.

Nou hier kan ik aarst ôk wel m'n hart ophalen. Bel kijer, zoô'n zeutjen op

dee zolder! Wat ik allemol teugen êkommen bin..... dat is met gien penne te beschrijven.

Je kunnen wel merken dat mevrouw van Lookeren al een poôsien uit de tijd is. Zoô vur het oôg leek het heêl wat. Mar ôh wee, too alles van z'n plak of kwam..... je kunnen wel duvels vangen, daer!

Ik bin m'n aigen doôd êschrukken. Mot een alderasie bin ik too naer beneden êgaen, naer meneer van Lookeren. Ik het 'um too êvreugen, of tie 't maisien, dee m'n twee marregetjies komt helpen, nijt een paar keer extra kon laeten kommen. Dat het zoô gien doôn vur me was.

Want een huishouster is nog gien werkster, wat jou? Mar wat dunk ie wat de man too zai? " Jannetje, zorg jij mar vur een flinke werkster, want ik heb graeg een tevreên huishouster in m'n huis. Ik bin namelijk heêl tevreên over jou! "

Nou meut, je kunnen begriipen dat zoô'n gezegde me goôd dee. Ik was opslag al m'n temtasie kwijt. Zoô'n lieve man. Ik had 'um haast een niepien in z'n ouwe wangetjen êgeven! Mar dat geeft gien pas. Ik het 't wel êtruffen bij dee man, vijn je ôk nijt?

Ongertussen is t'r een werkster êkommen. Het is een heêl best mins, mot een paar goôie hangden an d'r lijf. Mar too ze kwam, hem ik wel meteênen teugen d'r êzaid: " Al binnen we hier in Ermelo, we doônen op z'n Huizers schoônmaken! "

Nou, dat maakten het mins niks uit, as zij d'r centen mar op tijd krijgt. Want de stakkert het 't nijt zoô zwaei. Ze kan het goôd gebruiken. Zoôdoônde hemmen we samen al heêl wat ovvegiepst. We binnen al schoôn tot beneden an de gang too. As het zoô deur gaet, kunnen we mot de Painsteren, op de geuten nae, schoôn wezen.

Nou meutjen, je merken het wel, ik begin hier al knap te aerden. Krijten is t'r gien meer bij, dat hemmen we nou wel êhad.

Kwam kijer, ik hou op mot schrijven, want ik gae een kaeimaeltjen klaermaken vur de ouwe baas. Hij is een groezige eter, partekeren bij het ropperige of. Mar dat kom je wel meer teugen bij ouwe minsen.

Dan koop ik veder bij leven en welwezen, as het jelui uitkomt, de dartiende april naer darp te kommen. Dan kan ik je effen deur het argste werk heêne helpen. 't Zal wel een heêle rais wurren, mar dat hem ik d'r graeg vur over.

De groeten an oôme Lammert en de femielje, en vur jou mar weer een stijve poes.....!

Je nicht Jannetje.

In het kort een terugblik op de activiteiten van de Historische Kring in september! Het leek ons, dat ook diegenen die niet aanwezig waren op 10 september (wandeling Oud-Bussem) of 21 september (in de Boerderij) kennis zouden moeten kunnen nemen van de 'historische' verhalen die ons bij die gelegenheden werden verteld. Wij zijn de heren de Bruin (van de huidige 'bewoners' van de Hofstede Oud-Bussem, de uitgeverij Strengholt), Westland en van Geenen (sprekers op 21 september) dan ook dankbaar voor het ter beschikking stellen van hun gegevens!

Wandeling op 10 september 1983 - vanaf de Hofstede Oud-Bussem.

Alvorens op weg te gaan door het gebied van het Landgoed Oud-Bussem en het landgoed De Beek gaf de heer de Bruin een overzicht van 400 jaar geschiedenis van dit gebied. In 1555 werd op de huidige plaats van het landgoed een huis gebouwd door Paulus van Loo, de baljuw van Gooiland op het Muiderslot. Het is goed hier aan te geven dat er drie 'huizen' met de naam Oud-Bussem onderscheiden moeten worden: het Landhuis, de Hofstede en de Boerderij. Op de huidige plaats van het Landhuis was rond 1555 een brink-buurtschap genaamd "Hoog, Groot of Oud-Bussem" dat viel onder de jurisdictie van Huizen en bestond uit boerderijen van Saksische origine. In 1577 wordt Paulus van Loo uit zijn ambt gezet vanwege zijn kerkelijke gezindheid en verbannen naar de Hofstede Oud-Bussem, genaamd 't Oude Pagthuys, tot 1608.

In 1629 gaat het goed over in handen van de familie Hinlopen, die als de stichters van het huidige landgoed kunnen worden beschouwd. Sporen van de Hinlopens vindt u nog in het wapen en de windwijzer op het dak (een lopende hinde). De naam Oud-Bussem komt ook voor in gedichten van Vondel (De gestuite minnegodt - De getrouwe hagedis - De Wiltzangk - Op den Jager van Eickhof). Perioden van bloei en verval wisselden elkaar af: de 80-jarige oorlog, in 1672 de inval van de Fransen (bij de Franse bezetting van Naarden wordt ook het gehucht en de oude boerderij Oud-Bussem geplunderd en platgebrand), in 1673 het beleg van Naarden door stadhouder Willem III.

Na vele familieruzies gaat het landgoed in 1709 over in handen van François Hinlopen en breekt een glorieuze tijd aan met o.a. herbouw van het 'pachthuis' en nieuwbouw van "Het capitale Heerenhuys". In 1736 wordt Abraham Scherenberg eigenaar, in 1825 Abraham Bredius en daarna Henry Tindal.

In 1902 komt het landgoed in handen van Johannes van Woensel Kooy, een rijke economie-student, die samen met Floris Vos, erfgooiër en bekend door de tolbestorming van Muiden, de N.V. Oud-Bussem Exploitatie Maatschappij opricht. Door een epidemie veroorzaakt door bacteriën in melk vatten zij het plan op om een modelboerderij op te zetten, die bacterie-vrije zuivelprodukten zou afleveren. Architect K.P.C. de Bazal (een tijdgenoot van Berlage) krijgt opdracht voor de bouw die duurde van 1903 tot 1906. Hij ontwierp alle 5 stallen volkomen gelijkvormig; de stallen en de andere gebouwen werden bovendien strikt mathematisch rechthoekig opgezet volgens een ruiten-plattegrond.

Helaas overleed Van Woensel Kooy al in augustus 1903 op 25-jarige leeftijd aan TBC en raakte de modelboerderij al vrij snel in financiële moeilijkheden, die in 1910 leidden tot een splitsing van het uitgestrekte landgoed (van de oude rijksweg tot aan de Zuiderzee en aan de andere kant tot aan Crailoo). De Hofstede (d.w.z. de modelboerderij) + het oude pachthuis werden ondergebracht in de N.V. Melkerij Oud-Bussem; het Landhuis met de grond werd apart verkocht. De melk van de Melkerij werd onder meer in Hilversum verkocht: het Melkhuisje dankt er zijn naam aan, maar is nu het onderkomen van de tennisclub in Hilversum.....

Het landhuis Oud-Bussem raakt in de jaren 20 in verval, wordt afgebroken en op de plaats van het huis wordt in 1930 onder architectuur van Prof. Slothouwer het huidige landhuis gebouwd door de familie Van Leeuwen Boomkamp. Na 1945 wordt het landgoed (evenals het ernaast gelegen landgoed De Beek) Rijkseigendom en open-

gesteld voor het publiek. Het landhuis huisvestte later de Noordhollandse Buitenkliniek en daarna de Van Kreveldkliniek (hemofiliekliniek). Op dit moment is het weer in particuliere handen.

De Melkerij Oud-Bussem was opgezet als een volledig onafhankelijke eenheid: er was een laboratorium, ziekenboeg, operatiestallen; voor het melkpersoneel waren er logiesgebouwen, was- en badlokalen, eetzaal, recreatiezaal; in het complex was er een eigen timmerwerkplaats, smederij, zuivelgebouw, bakkerij, wasserij, droog- en strijklokaal en een reparatielokaal. Het gebouwtje waar nu de Plankeniers toneelspelen was de voederopslag en het lokaal waar volgens een Zweeds patent bietenzaad gekruist werd. Komend van Bussum naar Huizen langs de Brediusweg/Bollelaan kunt u nog de twee boswachtershuisjes zien staan. Vooral in de oorlogstijd was de onafhankelijkheid van het complex van groot belang. Tot 1956 heeft de Melkerij bestaan. Door de opkomst van de coöperaties was het niet mogelijk e.e.a. voort te zetten. De Hofstede raakt in verval, maar begint een nieuw leven als in het voorjaar van 1970 de Uitgeverij Strengtholt het complex koopt om daar al haar activiteiten bijeen te brengen. In februari 1971 begint de restauratie (onder leiding van architect v.d. Pol, die gebruik kon maken van de oorspronkelijke tekeningen van De Bazel) en een ingrijpende verbouwing. Eind 1971 was de restauratie voltooid.

Het derde 'huis' met de naam Oud-Bussem, de pachtboerderij, gaat in 1974 helaas in vlammen op; ondanks diverse plannen voor herbouw is het er nooit van gekomen.

Op 21 september 1983 was de ledenavond van de Historische Kring gewijd aan de kaas en de vis (het kaasventen en de geschiedenis van de Huizer haven). Hier volgt eerst het verhaal van de heer van Geenen over de haven (dat chronologisch het eerste komt, maar op de avond als tweede verteld werd!).

De Huizer haven

Het dorp Huizen bestaat al verscheidene eeuwen, maar de haven is pas van 1854. Dat komt aan de ene kant omdat Huizen nooit helemaal van de visserij afhankelijk is geweest: Huizen heeft een goed achterland, dat veel meer mogelijkheden bood dan alleen de visserij (boerenbedrijf, handel etc.). Aan de andere kant was het in het gewest Holland zo geregeld, dat alleen vis mocht worden aangevoerd in één van de besloten steden van het gewest. In 1755 namen de Staten van Holland het besluit om een verandering in de wet aan te brengen, waardoor in het vervolg in combinatie mocht worden gevaren en ook de vis op zee al in andere handen over mocht gaan. Maar de bepaling dat de vis in besloten steden moest worden aangevoerd bleef gehandhaafd.

De Huizers waren het met deze maatregelen niet erg eens (en hebben er zich al die jaren ook niet zo veel van aangetrokken). Dat liep wel in de gaten, maar pas na zo'n 50 jaar maakte de stad Muiden de zaak weer aanhangig bij de Staten van Holland (Muiden had inmiddels ook een haven gekregen, naast Naarden dat al langer een haven bezat). In 1806 moesten de Huizers zich weer aan de wet houden. In die tijd leverden de Huizer vissers verse vis op de markten van Utrecht, Culemborg, Zaltbommel en Tiel. Zij verzochten toen het bestuur van Noord-Holland vriendelijk om in de gelegenheid gesteld te worden om, zoals zij dat al verscheidene eeuwen hadden gedaan, hun vis vrij te verhandelen. Op dat moment waren er ongeveer 150 vissers en meer dan 200 'karrelui en kruiers'. Het verzoek werd op 12 december 1806 ingediend en op 5 maart 1807 was er antwoord: Huizen moest zich maar tot de koning wenden. Het was de Franse tijd en de 'koning' was Koning Lodewijk Napoleon. Hij stelde de Huizers in het gelijk.

Al spoedig waren er andere problemen: niet vanwege overheden, maar met de Zuiderzee. De schuiten werden gelost op de ree voor Huizen, waar ongeveer 500 m

uit de kust een geul lag. Van het dorp voerde een klinkerpad naar zee. Van het strand gingen dan paard-en-wagens de zee in om bij de schuiten te komen (het water was ondiep). De plaats van het pad was ongeveer in het verlengde van het huidige Grenspad, door het gebied van de Wolfskamer.

In de wintertijd konden de schuiten niet op de rede blijven liggen en werden zij opgelegd in Naarden en later in Muiden. Deze situatie duurde tot 1854, toen de eigen haven geopend werd op 7 oktober 1854 om 12.00 uur. De geschiedenis van de totstandkoming van de haven staat beschreven in het boekje "Huizen zoë as 't nooit meer wurdt".

De haven is gegraven op de scheiding tussen zand- en veengrond: de pier ligt op het zand, terwijl het oostelijk deel van de haven in het veen ligt. De Eem-polder is nl. ooit een baai van de Zuiderzee geweest, die later bedijkt en afgesloten van de zee is, doch bij zeer hoog water ten gevolge van wind en springtij nog wel eens onderliep. Rond 1885 moet de Huizer vloot één van de grootste geweest zijn van de Zuiderzee, met ongeveer 182 schuiten. Daarna neemt het aantal af, tot er in 1910 nog 96 over zijn. Direct nadat besloten was tot afsluiting van de Zuiderzee over te gaan, neemt het aantal schuiten van de Huizer vissersvloot in sneller tempo af. De vishandel gaat een grotere plaats innemen en veel jongere vissers legden zich op andere activiteiten toe (kaashandel, bouwbedrijven, enz.). Na 1945 waren er nog 16 vissers actief vanuit de Huizer haven.

Na 1945 komen dan ook de eerste jachten de haven binnen, al duurt het nog tot 1970 dat de eerste steigers voor plezierjachten gebouwd worden. Nu is een groot gedeelte van de oude vissershaven geschikt gemaakt voor plezierjachten, de haven is verbreed (in 1979/80) en er zijn betere voorzieningen gekomen. Al met al heeft de haven een geheel ander aanzicht gekregen en is het niet eenvoudig om iets van het verleden terug te vinden. Toch lukt dat een aandachtig toeschouwer nog wel: restanten van de visaanvoer en -verwerking vindt men terug in de oude rokerijgebouwen aan de haven. Ook de kalkovens bij de haven zijn er nog: een markant herkenningspunt, dat vele vissers de thuisweg naar de Huizer haven gewezen zal hebben.

Een nieuwe Huizer kalender!

Net als enkele jaren geleden heeft de heer H. Corduwener een aantal tekeningen gebundeld tot een kalender voor het jaar 1984. Als lid van de Historische Kring kunt u deze kalender bestellen tegen een iets gereduceerde prijs van f 26,-. Echter: hiervan is een gedeelte bestemd voor de activiteiten van onze eigen Kring én komt een gedeelte ten goede van een projekt in het Keniaanse dorp Eldoret dat Huizen samen met Bad Vilbel heeft geadopteerd.

Bestellingen: secretariaat Historische Kring, Populierenlaantje 42, 1272 CW Huizen
tel 51029.

N.B.: het verhaal over de Huizer kaaskruiers, dat de heer L. Westland ons op 21 september vertelde, houdt u te goed tot het volgende Berichtenblad.
